

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a jogtanácsos által képviselt felperesnek a dr. Pipicz Lajos ügyvéd által képviselt alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számítása iránt a Szegedi Munkaügyi Bíróságon 5.M.253/2008. szám alatt megindított és a Csongrád Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2.Mf.22.904/2009/3. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Csongrád Megyei Bíróság 2.Mf.22.904/2009/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes szolgálati panaszának elutasítását követően benyújtott keresetében 1996. szeptember 1-jétől 2005. december 31-ig terjedő időtartam tekintetében szolgálati jogviszonyban töltött idejének 1,2-szeres szorzóval történő kedvezményes számítását kérte.

Előadta, hogy járőrként és körzeti megbízottként, majd bűnügyi vizsgálóként teljesített szolgálatot. Munkaköri leírása alapján a munkaidő több mint 50 %-ában fokozottan veszélyes és pszichikailag megterhelő szolgálati feladatokat látott el, mint a rendkívüli halálesetek és a munkahelyi balesetek, gyakori igazoltatások, helyszíni szemlék, vegyi anyagok használata. Az alperes azonban a szolgálati idejének 1,2-szeres szorzóval való beszámítására irányuló kérelmét elutasította, holott beosztása folytán ez a kedvezmény is megilletné.

Az alperes jogalap hiányában a kereset elutasítását kérte.

A Szegedi Munkaügyi Bíróság 5.M.253/2008/42. számú ítéletében a keresetet elutasította.

A munkaügyi bíróság a jogvita eldöntése során a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjában, a Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet 22. §-a, 23. §. (1) bekezdése, 25. § (1) bekezdése, és az 1. számú melléklet 5. pontjában foglaltakat összevetve a felperes szolgálati feladataival arra a következtetésre jutott, hogy a felperes fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban nem teljesített szolgálatot. A szolgálatteljesítés tényleges körülményeinek alapján - figyelemmel a felperes felettesének tanúnyilatkozatára, különösen pedig az Országos Munkahigiénés- és Foglalkozás-egészségügyi Intézettől beszerzett alap- és kiegészítő szakvéleményre - úgy ítélte meg, hogy a felperes a perrel érintett időszakban nem látott el fokozott pszichés megterhelést jelentő feladatokat, ilyen megterhelés esetenként fordulhatott elő, nem volt továbbá tartósan és folyamatosan kitéve egészségkárosító kockázatoknak sem. A szolgálati idő kedvezményes számítására mindezekre tekintettel nem jogosult.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Csongrád Megyei Bíróság a 2.Mf.22.904/2009/3. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) és a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával helyes indokai alapján helybenhagyta. Kiemelte, hogy a foglalkozás-egészségügyi szakértői bizonyítás eredményeként a szolgálati idő 1,2-szeres szorzóval való számításának jogszabályi feltételei nem voltak megállapíthatóak.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását és keresetének helyt adó határozat hozatalát, valamint az alperes költségekben való marasztalását kérte.

Azzal érvelt, hogy a perrel érintett időszakban a napi szolgálatteljesítő idő 50 %-át meghaladóan a hatályos jogszabályi feltételeknek megfelelő egészségkárosító kockázatnak (pszichikai ártalmak) kitett beosztásban teljesített szolgálatot, a perbeli bizonyítékok mindezeket alátámasztották, egyébként pedig a kedvezményre jogosító „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó” együttes feltétel vizsgálata során nem mérvado a munkaidő több mint 50 %-ában történő fennállása.

Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a jogszabályokat tévesen értelmezték, és nem kellően értékelték a felperesnél a pszichés megterhelés intenzitását, amely nemcsak attól függ, hogy hány „megrázó” helyszínen kellett munkát végeznie. Hangsúlyozta, hogy a felperes valamennyi beosztásában részesült közterületi vagy nyomozói pótlékban.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság az első és másodfokú bíróság következtetéseivel minden tekintetben egyetért, kiemelve az adott igény tekintetében az Országos Munkahigiénés- és Foglalkozás-egészségügyi Intézet szakértőként való igénybevétele indokoltságát, és az így megállapított tényállás alapján a vonatkozó jogszabályok helyes értelmezését.

A felperes az 1996. szeptember 1-től 2005. december 31-ig terjedő szolgálati viszonyban eltöltött idejének kedvezményes számítását szolgálati panaszában akkor igényelte, amikor a vonatkozó törvényi és végrehajtási jogszabály már módosult, és ennek következtében a szolgálati ideje 1,2-szeres számítására 2006. január 1-jétől kezdődően jogosulttá vált. Minthogy ezt megelőzően az adott ügyben alkalmazandó jogi szabályozás hatálya alatt a felperes a szolgálati viszonyban töltött idejének számítását egyáltalán nem vitatta, a perben nem lényegtelen kérdés, hogy a kereseti kérelem jogalapjaként megjelölt Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja miként változott.

A Hszt. 2006. január 1-ig hatályos - a perben alkalmazandó - 329. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból a szolgálati viszonyban eltöltött időt 1,2-szeresen kell számítani rendszeres csapatkiképzést folytató szervezetek állományának, harcálláspontokon, a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak, valamint a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőknek.

A Hszt. ezen rendelkezését 2006. január 1-től a 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-a akként módosította, hogy 1,2-szeresen a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjának, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak szolgálati viszonyban eltöltött idejét kell számítani.

A 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint „a legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány illetményen kívüli juttatásainak kiterjesztését

szolgálja a törvény, azzal, hogy a szolgálati idő kedvezményes számításának lehetőségét a konkrét rendvédelmi feladatokat végző teljes állományra kiterjeszti”.

Az előbbiek szerint tehát a szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó fordulata szerint 2006. január 1-jét megelőzően (azaz a per tárgyát képező időszakban) „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat” ellátása teremtette meg. Megállapítható, hogy 2006. január 1-jét megelőzően a törvény a szolgálati idő 1,2-szeres számítását súlyosabb feltételhez kötötte, amittől nem lehet eltekinteni. A perben ezért azt kellett a bíróságoknak vizsgálni, hogy a felperes beosztása folytán ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e 1996. szeptember 1-je és 2005. december 31. közötti peresített időszakban ennek a szigorú törvényi feltételnek. Ezt a Pp. 164. § (1) bekezdésében meghatározott bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett bizonyítania.

Nem vitásan az alperes a perbeli időszakban közterületi, illetve nyomozói pótlékot folyósított a felperesnek. A perben ezért az alperes által sem volt vitatott, hogy a felperes veszélyes és pszichikailag megterhelő szolgálati feladatokat is ellátott. Ilyen szolgálati feladat más feladatok melletti ellátásából önmagában azonban még nem következik a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban való szolgálatteljesítés megállapíthatósága.

Az R. 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg.

E beosztások körét a Hszt. 342. § (1) bekezdés d) pont felhatalmazása alapján az R. 1. számú melléklete tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át. A 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében azonban mindezen együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt és a felperes érdekében állt (Pp. 164. § (1) bekezdés).

Az R. 1. számú melléklete - bár jöllehet „Az egészségkárosító kockázatoknak kitett beosztások jegyzéke” címet viseli, nem meghatározott beosztásokat sorol fel, hanem a veszélyeztető tényező megnevezése mellett általánosságban körülírja azt a szolgálati tevékenységet, amely ilyenként minősülhet. Az 5. pont szerinti „pszichikai ártalmak” alatt olyan szolgálati tevékenységet kell érteni, amelyet életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető helyzetben folyamatosan kell végezni, vagy fokozott szellemi koncentrációt igényel, illetve olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kell biztosítani.

Nem hagyható figyelmen kívül és értékelni is szükséges, hogy a perbeli időszakban hatályos - többek között a fegyveres szervek hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról szóló - jogszabályok a felperes által betöltött beosztásokat nem nevesítette a rendőrségnél akként, hogy munkavégzésük során fokozott és tartós egészségi és pszichés terhelésnek vannak kitéve [33/1997.(V.13.) BM-IM-TNM együttes rendelet, 21/2000.(VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet alkalmassági követelmények 5. számú függeléke]. Az pedig a perben nem nyert bizonyítást, hogy a felperes esetében a fokozott igénybevétel és veszély a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-ában valóban fennállt, a szakértői aggálytalan szakvélemény ennek éppen hogy ellentmondott.

A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdésének c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását, az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálat-teljesítéseket sorolt fel. Ezért annak utolsó fordulata alapján általánosságban meghatározott „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőnek” is csak az minősíthető, aki az azt megelőző felsorolás szerinti („legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtói állomány”) minőséggel azonosan, azzal egyensúlyban ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek volt kitéve a beosztása ellátása során. Ez a perbeli esetben pedig nem volt megállapítható. A Hszt. végrehajtási rendeletében foglaltak ettől eltérő, kiterjesztő értelmezése ezért jogsértő, a munkaügyi bíróság a jogszabályi feltételek mindenben helytálló értelmezésével utasította el, amit a másodfokú bíróság megalapozottan hagyott helyben.

A felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett dönten. Azon körülmény folytán, hogy a Hszt. vonatkozó rendelkezése utóbb - a miniszteri indokolásban foglalt megfontolásból - módosult, a kedvezményre jogosultak körét a

felperessel azonos beosztásúakra is kiterjesztették, nem ad alapot a Hszt. korábbi rendelkezésének, megelőzően az állomány tagja által sem vitatott értelmezésétől eltérő alkalmazására és visszamenőleges igényérvényesítésre.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárás illetékét a felperes viseli, figyelemmel a 73/2009.(XII.22.) IRM rendelet 7. § (1) bekezdésére.

Budapest, 2011. február 9.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírószági tisztviselő